

מאת מקסים סלוגון

משה אלון, חובל שני עמד על הסיפון והשקף סביבו. הים היה שקט ואיי איטליה נרד או באופק — נוף מרהיב עין. השמש נסתה לערוב וארובות א/ק ירושלים פלטו עשן סמיך ושחור. משה אלון היה מבסוט: מצד אחד נשמעו קולות דקים של עשרות נערות צרפתיות דקות גזרה ששרו זמר חלוצי בבבטא צרפתי מובהק: ארצה עלינו...

משה אלון חיך. עיניו תרו את הסיפונים. לפתע הן קפאו והתרוו. שהמוני האנשים על סיפון המה"ל לקה השלישית והרביעית: ערב רב של נשים, גברים וילדים מכל הגילים והעדות. הוא הסתכל לרגע, שפתיו התדקו והוא סינן מבין שיניו: "ברוך שפטרנו מאלה. חבל רק על הקטנים".

הנראה היה עלוב ומדכא: הסיפון האחורי דמה יותר למעברה צפה מאשר לאניית נוסעים החותרת לעבר גמל אירופי. מבחינה חיצונית, דמו הטיפוסים לאלו שהיו צפופים, בשעתו, כי ספינות המעפילים. אך האווירה היתה שונה: התקווה היוקדת, הרצון העז, סיכויי העתיד — כל אלה התחלפו בשנאה עזה, יאוש ומרידות. על האנייה התנוסס דגל עברי, פני האנשים היו טובים. בנדיהם לא קרועים, וילדיהם, שקפצו מפעם לפעם לבריכת השחיה שבאניה, לא היו מוכי רעב ושחין. הם דברו עברית.

המהגרים, שהיו ידועים בפי צוות האנייה בשם יורדים, חוזרים בחלקם לארצות מוצאם. אחרים מקהלים למצוא את מזלם בקנדה או בארצות דרום אמריקה. יש בנייהם כאלה שעלו ארצה מיד עם קום המדינה, או לפני עשרות שנים.

עוד תנשכ את הנעלים

רובם לא ניסו אפילו להסתיר את שנאתם הז'ורניאלית לראץ ולתושביה. לא החמיצו שום הזדמנות להצהיר עליה בפומבי, ביהוד באונוני ישראלים המתעודים לחזור ארצה. אך, שרק יבואו המסצדיקים ויראו שאני כבר

היורדים

דינה קרלין נוסעת "לשם כיף", לדבריה, לאנגליה ול צרפת. היא אופיינית לאלפי בני הארץ, בעלי האמנעים, הרואים בטיוול בעולם שיא

האזרח. עוד לפני 5 שנים היה הנוער נלהב לאידיאלים אחרים לחלוטין. הביט בבוה, אם לא ברחמים, על בני נוער שהיו שקועים בתענוגת הפרטי בלבד. כיום מצטופפים עשרות צעירים בבתי הקפה סביב כל חזור, מאזינים בפינות פעורים לסיפוריו על העולם הגדול, חולמים על היום בו יצאו הם בעקבותיו. חלומות אחרים לא נותרו

המטיילים

דוד אבטובול, בן ה-35, חזר עם אשתו וחמשת ילדיו לקזבלוקה שבמארוקו. לפני עלייתו היה לו מונית בעיר.

הוא שמע הרבה על ישראל מפי השליחים, אשר אמרו שבארץ יתנו לו משק עם פרות ועופות. בעלותו התיישב במושב ישרש, ליד רמלה, ישב בו שלוש שנים לא היתה כל אפשרות להקים משק: מים היו במקום רק משך הציטעה מדי יום ביומו. הוא עבד זמקמה כפועל בנין, שימש 15 חודש נהג אזרחי בצבא, פוטר עם פיסורי כל האזרחים משרותי הצבא. מאז היה מחוסר עבודה משך 7 חודשים. "באתי לארץ עם 28 חבילות", הוא טוען, "ואני חוזר עכשיו חסר-כל. בשביל הנסיעה מכרתי את שארית רכושי". כשנבוא לנמל מרטייל אין לי כבר מה לאכול. הארץ טובה, אבל אני

כאן, הצהיר בשמחה צעיר כבן 20, החוזר למי רוקו, בפני חברו, בתקווה שקולו הרם יגיע לאוזני ני כל הסובבים. הוא לא טעה. הייכוח סוער התפתח בין היורדים לבין תושבי הארץ, הגיע לשיאו כאשר התרתח אדם בשנות העמידה, שנסע לבקר את בתו בצרפת, קרא כלפי היורד: "עוד תנשק, מנחל, את מסמרי הנעלים הצבאיות שלך ותבכה לשפוך חופן מפער הנגב על ראשך".

אחרים ישבו בפינות ולא הוציאו הגה מפייהם אפשר היה לראות את הבושה, הצער ומוסר הכליות בפניהם ובקולם. לעומתם יוצאים אחרים את הארץ כמבקרים, אך כבר על סיפון האנייה אינם מסתירים את העובדה שאין בדעתם לחזור.

יאוש בתמדים גרונים

משך המסע על האנייה דיכרתי עם עשרות יורדי הרושם הכללי הוא כי האנשים סבלו — כמו כל אזרחי ישראל ממוצע או עולה חדש טיפוסי. הטענה העיקרית: חוסר עבודה, פרוטקציוניזם, עויפות לאלה ממכריהם שהחזיקו את פנקס המפלגה הנכון בכיסם. אך האמת נראית ששונה הרבה יותר: אלה הם אנשים שלא מצאו את דרכם בארץ בגלל אולתהידי, חוסר כשרון או חוסר רצון לעבוד ולהילחם על דמותה של המדינה. הם העדיפו לברוח.

השרות בצבא, קשיי הדיוור, מלחמת הקיום, החיי החיים היומיומי העיקי, האווירה המורעלת ברחוב, ההפליה העדתית — כל אלה היוו רקע לרגשות האכזבה והיאוש, המסתיימים לבסוף בהחלטה הגורלית: לעזוב הכל, לברוח מן הארץ.

אך הממדים הגדולים שתופעה זו קיבלה, לאחרי ריגה, אינם יכולים שלא להעיד, כי גם המדינה והחברה הישראלית נושאות באחריות. הממוצע של 1000 יורדים בחודש, בשנה האחרונה, מוכיח כי תנועת הירידה ינוונה מהלפידות חזקים ביותר בעם כולו.

